

Helsinki 13.5.2019

Kulttuurin kummilapset –tiivistelmä

1. Kulttuurin kummilapset

Helsingin kaupunki hakee pitkäaikaista, seitsemän vuoden tukea laajenevan, lukuisten kaupungissa toimivien kulttuuritoimijoiden kanssa käynnistettävän kummilapsitoiminnan aloituskaudelle 2020-2027. Ensimmäisessä vaiheessa tukea haetaan kolmelle toimintavuodelle ja tuki kohdistuu kaupungin koordinoimana hankkeessa mukana oleville taide- ja kulttuuritoimijoille.

Tavoitteena on tarjota mahdollisuus kulttuurikummiin koko ikäluokalle kaupungissa syntyviä lapsia vuodesta 2020 eteenpäin vauvasta kouluikänsä asti. Ennusteen mukaan kaupungissa syntyvien lasten määrä ylittää 7000 vuonna 2022. Kummitoiminnan piiriin pyritään saamaan vuosittain ainakin 5000 lasta. Tuen tarve kasvaa kummilapsimäärän lisääntyessä vuosittain noin 5000 lapsella huoltajineen. Vuoden 2027 tienoilla lasten määrä toimintavuodelle vakiintuu noin 35000 osallistuvan lapsen tasolle. Käynnistyskaudella taide- ja kulttuuritoimijoiden tapoja työskennellä perheiden kanssa kehitetään ja työntekijöitä koulutetaan samalla kun toimintaa toteutetaan.

Suunnitellun hankkeen taustalla ovat erinomaiset kokemukset Helsingin kaupunginorkesterin kummilapsitoiminnasta, joka alkoi vuonna 2000. Kummilapsitoiminta on ollut orkesterin yleisötyön painopistealue. Ensimmäiset kummilapset orkesterilla oli vuosina 2000-2007 ja tällä hetkellä mukana ovat vuonna 2012 syntyneet lapset, joiden kohdalla kummisuus päättyy lasten aloittaessa koulun syksyllä 2019. Ikäluokasta on toiminnassa mukana 55%, 3400 lasta. Kaupunginorkesterin kummilapsimäärään odotetaan merkittävää kasvua vuonna 2020 aloittavan uuden ikäluokan myötä.

Osallistuville kulttuurilaitoksille suunnatun lisärahoituksen tarvearvio on 15 euroa/lapsi. Osallistujamäärän lisääntyessä:

v. 2020_150 000 €, v. 2021_300 000 €, v. 2022_450 000 €, v. 2023_600 000 €, v. 2024_750 000 €
v. 2025_900 000 €, v. 2026_1 050 000 €, v. 2027_1 200 000 €

Käynnistyskauden 2020-27 kuluessa projekti vakiinnutetaan myös rahoituksen osalta niin, että se toimii ilman poikkeuksellista rahoituksen tarvetta.

2. Työn tavoite ja merkitys

Helsinki haluaa panostaa perheiden hyvinvointiin ja laajentaa tästä syystä merkittävällä tavalla **maksutonta** kulttuurin kummilapsitoimintaansa koskemaan kokonaisia vuosittain syntyviä ikäluokkia. Vauvaperheiden määrä lisääntyy kaupungin kasvaessa ja lapsia syntyy eniten muille kuin suomenkielisille perheille. Helsingissä syntyi vuonna 2018 6697 lasta ja väkiluku on jatkuvasti kasvussa. Vuonna 2030 odotetaan syntyvän 7556 uutta helsinkiläistä. Toiminnan uskotaan osaltaan estävän yhteiskunnan polarisoitumista ja edistävän eri kieliryhmien välisen yhteistoiminnan syntyä.

Kummilapsitoiminta on tarkoitus laajentaa seuraavan seitsemän vuoden kuluessa koskemaan useita muita kulttuurilaitoksia, jotta jokaisena tulevana vuonna syntyvät lapset pääsevät tarjonnasta osalliseksi. **Nyt**

suunniteltu toiminta moninkertaistaa vuosittain osallistuvien lasten määrän ja johtaa täysin uusien, eri kulttuurin alueille soveltuvien toimintamallien kehittämiseen. Tavoite on laajuudessaan erittäin kunnianhimoinen ja haastaa sekä kaupungin oman kulttuuritoiminnan, että muut hankkeeseen osallistuvat kulttuuripalvelujen tarjoajat. Vauvaperheet kutsutaan mukaan toimintaan neuvolan kautta ja tämä vahvistaa terveys- ja kulttuurialan yhteistyötä. Myös kaupungin kasvatusektori on mukana varhaiskasvatuksen asiantuntijana. Neuvolapalvelut, varhaiskasvatus ja kulttuuritoimijat haluavat kehittää yhteistyötään toimiakseen yhdessä lapsiperheiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi.

Oman haasteensa muodostaa Helsingin lukuisat kielet: suomen ja ruotsin ohella pääkaupungissa puhutaan esimerkiksi venäjää, viroa, somaliaa, englantia, arabiaa, kurdia, kiinaa, espanjaa ja persiaa. Yksi tavoite perheiden ja pienten lasten kulttuurikosketukselle onkin kaupungin asukkaiden **kotouttaminen ja inklusio kulttuurin ja taiteen keinoin.**

Muita syitä kulttuurin kummilapsitoiminnalle ovat:

- Tarjota perheille yhteinen kokemus ja keinoja rikastaa arkea taiteen keinoin
- Tarjota osallistujille väylä liittyä yhteiskuntaan
- Madaltaa perheiden kynnystä tulla erilaisiin kulttuurin paikkoihin, kannustaa näkemään ja kuulemaan kaupunkia myös kulttuurin ja taiteen näkökulmasta
- Taiteen ja kulttuurin mahdollisimman laaja tavoitavuuden lisääminen kynnystä madaltamalla
- Herättää lapsissa rakkaus taiteeseen ja kulttuuriin
- Lisätä kulttuurilaitosten perheisiin kohdistuvan yleisötyön osaamista ja laajentaa yleisötyön kohderyhmiä.

Kokonaisuudessaan kulttuurin kummilapset toteuttaa UNESCO:n Lapsen oikeuksien sopimukseen (31 artikla) ja uuteen varhaiskasvatuslakiin (3 §) perustuvaa jokaisen lapsen oikeutta taiteeseen ja kulttuuriin.

Helsinki haluaa rakentaa pilottina toimintamallin, jota voidaan levittää eri puolille Suomea muidenkin kiinnostuneiden kuntien ja kaupunkien hyödyksi. Työsuunnitelman mukaisesti projektin kuluessa sen kokemukset arvioidaan ja dokumentoidaan laajempaan käyttöön. Juuri nyt on tekeillä kaupunginorkesterin vaikuttavuustutkimus pian päättyvästä kummilapsiohjelmasta (2012–2019) sekä 2000 syntyneiden ikäluokasta.

Projektin kehitystyö, toteutus ja sen kokonaiskoordinaatio on erittäin haastavaa, koska työn vaatimat resurssit moninkertaistuvat. Mukaan tulevien uusien kulttuuriorganisaatioiden omat resurssit eivät yksin riitä toiminnan käynnistämiseksi. Alle kouluikäisten lasten mukana tulee aina vähintään yksi perheenjäsen. Tämä kaksinkertaistaa maksuttoman tarjonnan tarpeen. Perhetilaisuuksiin on Kaupunginorkesterin tilaisuuksissa osallistunut keskimäärin neljä henkeä/perhe.

Eri kulttuurin aloilla ja tiloissa mahdollisuudet ottaa vastaan paljon lapsia kerrallaan vaihtelevat. Esimerkiksi museoiden työpajatilat voivat ottaa vastaan vain parikymmentä pikkulasta yhdellä kertaa. Käytännössä tämä tarkoittaa tapahtumien määrän kasvattamista niin suureksi, ettei yksikään Helsingissä toimiva museo tai teatteri voi yksinään tavoittaa koko vuosiluokkaa lapsia, mutta useamman saman alan taidetoimijan voimin se onnistuu. Ohjaajille, esiintyjille ja muille tarvittaville lisäresursseille sekä tiloille on suuri tarve. Suuri osa toiminnoista tullaan tekemään taidetoimijoiden omissa tiloissa, mutta toimintaa järjestetään jonkin verran myös kaupungin muissa tiloissa perhekeskuksissa ja leikkipuistoissa.

Taloudellinen lähtökohta toiminnalle on suunniteltu Suomen Kulttuurirahaston Taidetestaajat-hankkeen perusteella siten, että **15 euroa/osallistuja** lisäpanostuksena mahdollistaa sen toteutumisen. Jokainen osallistuva kulttuuriorganisaatio laittaa toimintaan lisäksi runsaasti omia resurssejaan. Kustannukset nousevat vuositasolla tähän perustuen yli miljoonaan euroon/vuosi siinä vaiheessa, kun toimintaa tarjotaan kaikille alle kouluikäisille lapsille. Käynnistysvaiheessa kaupunki organisoii perhetyöhön ja lasten kehitysvaiheisiin sekä kotouttamiseen liittyviä lisäkoulutuksia kaikkien potentiaalisesti osallistuvien tahojen hyödynnettäväksi.

3. Taustaa: Helsingin kaupunginorkesterin kummilapsitoiminta

Helsingin kaupunginorkesterin toiminnassa on ollut mukana yli puolet ikäluokasta, noin 3400 lasta perheineen. Kapellimestari Susanna Mälkin johtamat toisen ikäluokan osallistujille suunnatut päätöskonsertit toteutettiin Musiikkitalossa maaliskuun alussa 2019. Seuraava ikäluokka kaupunginorkesterin kummilapsena aloittaa vuonna 2020.

- Perheille on tarjottu kutsu kahteen konserttiin/vuosi (osallistujia v. 2015 7.159, 2016 7.578, 2017 7.112). Konsertit ovat olleet osallistujille maksuttomia (toiminta on sisältynyt orkesterin yleisötyön budjettiin). Keväisin on järjestetty teemakonsertti ja syksyllä osallistava konsertti.
- Syyskonsertti on suunnattu koko perheelle (sisarukset ja muut perheenjäsenet kutsutaan mukaan), joka tarkoittaa noin nelinkertaista yleisömäärää/lapsi.

Hankkeen vaikuttavuustutkimus on kesken, mutta valmistunee kesällä 2019. Vuonna 2000 aloittaneille tehtiin kysely v. 2010 (N=878):

- 429 (48,9 %) soitti jotain soitinta
- 119 (20 %) oli musiikkiluokalla
- 754 (95,4) halusi antaa positiivista palautetta toiminnasta

Tulevan ikäluokan hyväksi tehdään jo työtä. Keväällä 2019 on käynnissä Kummilapset 2020 -materiaalin toimitustyö ja ohjelman sisällöllinen ja pedagoginen suunnittelu sekä tiedotus neuvoloiden henkilökunnalle. Keinojen löytämiseksi ns. muunkielisten helsinkiläisten (perheen kieli muu kuin suomi tai ruotsi) aktivoimiseksi haetaan keinoja Global Art Pointin taiteilijoiden, varhaiskasvatuksen monikulttuurisuusasiantuntijoiden ja hankkeen taidetoimijoiden kesken työpajoissa syksyllä 2019. Helsingin kaupunki kehittää verkkoalustaa, jonka kautta osallistuvat perheet ilmoittautuvat mukaan kummilapsitoimintaan, saavat tiedot ja varaavat paikat heille suunnattuihin tilaisuuksiin. Hankkeen visuaalista ilmettä kehitetään, jotta kutsukortit tuleville osallistujille voidaan toimittaa neuvoloiden toimipisteisiin loppuvuodesta 2019. Hankkeen kummitoimijat suunnittelevat toimintaansa taiteenaloittain kootuissa ryppäissä.

Tarkempi projektisuunnitelma ja budjetti ovat liitteinä.

Haasteemme on kunnianhimoinen ja neuvottelemme mielellämme tavasta, jolla Jane ja Aatos Erkon säätiö voisi osallistua sen toteutumiseen.

Hankkeesta vastaa Helsingin kaupungin kulttuuripalvelut ja lisätietoja antaa suunnittelija Ulla Laurio ulla.laurio@hel.fi, puh. 040 149 3584